

Obowiązki gmin w zakresie osiągnięcia poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz ograniczania masy odpadów komunalnych

dr Wojciech Federczyk
adiunkt WPIA UKSW

Przedmiotem analizy jest przedstawienie uwarunkowań prawnych dotyczących obowiązków nałożonych na gminy w obszarze gospodarowania odpadami komunalnymi: w zakresie przygotowania odpadów do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niż składowanie, a także ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania.

Włączenie jak największej ilości odpadów komunalnych do ponownego przetwarzania i wykorzystania pozwala na usprawnienie procesów recyklingu. Zmniejsza się masa składowanych odpadów, co ogranicza negatywne oddziaływanie na środowisko samych składowisk. W szerszym ujęciu wpisuje się w strategię budowania gospodarki o obiegu zamkniętym, o wysokim poziomie efektywnego wykorzystania zasobów. Realizuje też kolejny cel, w którym odpady w większym stopniu powinny być postrzegane i traktowane jako surowiec wykorzystywany do produkcji kolejnych dóbr, a nie bezużyteczne materiały do składowania czy utylizacji.

Realizacja obowiązku warunkowana jest wieloma czynnikami, do których należy rozwój technologiczny instalacji odzysku i recyklingu odpadów, sprawne zarządzanie odpadami komunalnymi, zaangażowanie mieszkańców, istnienie odpowiedniego popytu na surowiec wtórny i wiele innych. Obowiązki prawne nałożone na gminę i w konsekwencji działania przez nią podejmowane stanowią tylko jedno z ogniw.

Dodatkowym czynnikiem, który należy wziąć pod

uwagę, jest nie tylko zwiększający się określony prawem poziom w odniesieniu do procesów recyklingu oraz odzysku, ale również zwiększająca się masa produkowanych odpadów komunalnych. Z dostępnych danych wynika, że wzrost ilości odpadów komunalnych w latach 2014-2020 wyniósł 27% (z 10.3 mln ton do 13.1 mln ton, dane za GUS). W kolejnych latach prognozowany jest dalszy wzrost, który wiąże się między innymi z poprawą standardu życia, czy zwiększeniem popytu na dobra konsumpcyjne.

Zadanie postawione przed gminami polega nie tylko na uwzględnieniu w projektowanym systemie wzrastających poziomów recyklingu i ponownego użycia, lecz również wzrastającej ogólnej masy odpadów komunalnych, od której wymagany poziom należy obliczać.

Ostatni, ale na pewno nie najmniej ważny aspekt to regulacje prawne, które są przedmiotem niniejszej analizy. Wydaje się, że w odniesieniu do samych poziomów recyklingu i odzysku czy układu instytucjonalnego w najbliższym czasie nie trzeba spodziewać się istotnych zmian prawa, chociaż wraz z wejściem systemu kaucyjnego podnoszone były takie postulaty. Wprowadzane regulacje dotyczące opakowań napojów objętych kaucją¹ wpłyną na dostępność frakcji odpadów komunalnych w ramach systemu gminnego, zmniejszając masę tych, które stosunkowo łatwo udawało się poddać selektywnej zbiórce.

¹ Ustawa z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1852).

Można się spodziewać, że sytuację w zakresie omawianej tematyki zmienią postulowane regulacje prawne dotyczące rozszerzonej odpowiedzialności producenta (tzw. ROP). Oczekuje się stworzenia ram prawnych, umożliwiających ponoszenie przez wprowadzających produkty, w tym produkty w opakowaniach, odpowiedzialności finansowej albo odpowiedzialności finansowej oraz organizacyjnej na tym etapie cyklu życia produktu, w którym staje się on odpadem. Z perspektywy uczestników gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi jest to kolejny czynnik, który należy wziąć pod uwagę.

1. Treść obowiązków

Obowiązki przygotowania do ponownego użycia i jak i recyklingu pochodzą z prawa unijnego, a przepisy polskich ustaw implementują te regulacje, w myśl dyrektywy zgodności prawa państwa członkowskiego z prawem unijnym. Obecna dyrektywa 2018/851 nałożyła na państwa członkowskie w tym zakresie określone progi. Ulegają one zwiększeniu o 5% w kolejnych okresach pięcioletnich. W rezultacie do roku 2025 państwa zostały zobowiązane do przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych wagowo do minimum 55% w 2025 r., 60% w 2030 r., a 65% w 2035 r. Progi zostały ujęte jako minimalne, czyli nie ma przeszkód, aby uzyskać wyższe poziomy. Z drugiej strony, dyrektywa dopuszcza odstępstwa od osiągnięcia progów, po spełnieniu określonych warunków².

Dyrektywa 2018/851 wprowadza obowiązek selektywnej zbiórki w stosunku do następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła, a od dnia 1 stycznia 2025 r. rozszerza go o tekstylia. Podobnie jak w przypadku poprzedniej regulacji, nie ma przeszkód, aby państwo selektywną zbiórką objęło inne frakcje tych odpadów.³

Transpozycja do prawa polskiego poziomów ustalonych w dyrektywie 2018/851 nastąpiła w ustawie z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2361).

Ze względu na podział zadań w obszarze gospodarowania odpadami, w tym przejęcie przez gminy obowiązku gospodarowania odpadami komunalnymi, ustawodawca polski zobowiązał gminy do osiągnięcia określonych poziomów w konkretnych latach. Poziomy te ustalono progresywnie dla każdego roku oddzielnie, a nie w okresach pięcioletnich, jak w dyrektywie unijnej. W 2021 r. wpisano 20%, w 2022 r. wyniosły 25%, w każdym kolejnym roku

próg zwiększa się o 10%, aż do 2025 r., kiedy ma osiągnąć 55%. Od 2026 r. ma rosnąć o 1% w każdym kolejnym roku, tak aby w 2035 r. osiągnąć 65%. W kolejnych latach poziom powinien zostać utrzymany na poziomie z 2035 r.⁴ Przedstawione dane wskazują, że w stosunkowo krótkim okresie 5 lat, tj. od 2021 r. do 2025 r. poziom ma wzrosnąć z 20% do 55%, czyli ponad dwukrotnie.

Obowiązek selektywnej zbiórki, a następnie odzysku oraz recyklingu w prawie unijnym, a przez to również w prawie polskim, został skorelowany z wprowadzeniem ograniczenia przekazywania odpadów do składowania. Tym razem limity zostały określone w sposób regresywny, tzn. w każdym roku okresu 2025-2029 – 30% wagowo, w 2029-2034 – 20%, a od 2035 r. i w każdym kolejnym roku – 10% wagowo⁵.

Ograniczeniami objęto również odpady komunalne ulegające biodegradacji przekazywane do składowania. Limity zostały określone dla dwóch dat. Pierwsza to 16 lipca 2013 r. z limitem nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Druga to 16 lipca 2020 r. – z limitem 35%. Rok bazowy, w stosunku do którego ma nastąpić ograniczenie masy odpadów to 1995 r.⁶

Sukcesywne zwiększanie masy odpadów, jaka ma zostać przygotowana do ponownego użycia, bądź recyklingu, jak również ograniczenie masy odpadów przekazywanych na składowiska jednoznacznie wskazuje na potrzebę powzięcia systemowych rozwiązań, dzięki którym gminy wywiążą się z nałożonego na nich obowiązku. Szczególnie w pierwszym okresie, do 2025 r., w którym wymagane do osiągnięcia progów zwiększają się aż o 10% w stosunku do poprzedniego roku może okazać się znaczącym wyzwaniem organizacyjnym. Tym bardziej, że gminy, chociaż niewątpliwie odgrywają znaczącą rolę, to jednak są jednym z kilku podmiotów uczestniczących w procesie gospodarowania odpadami komunalnymi.

2. Jak liczyć poziom

Kwestia liczenia poziomów odgrywa zasadniczą rolę, bowiem pozwala ustalić rzeczywiste wywiązanie się przez gminę z obowiązków uzyskania odpowiednich poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Od 2021 r. poziom obliczany jest dla wszystkich odpadów komunalnych ogółem. W wyniku zmian legislacyjnych, dla 2020 r. przywrócono metody obliczania poziomów stosowane w 2019 r. i latach wcześniejszych – ograniczając je tylko do czterech frakcji: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło. Przyczyną rocznego przedłużenia ów-

2 Por. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów (Tekst mający znaczenie dla EOG), OJ L 150, 14.6.2018, s. 109–140; dalej jako: dyrektywa 2018/851.

3 Por. art. 11 ust. 1 dyrektywy 2008/98/WE.

4 Por. art. 3b ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości.

5 Por. art. 3b ust. 2a ustawy o utrzymaniu czystości.

6 Por. art. 3c ustawy o utrzymaniu czystości.

czesnych zasad było zagrożenie nieosiągnięcia poziomów przez gminny, a co w związku z tym się wiązało – wzrost kar nakładanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska, szacowanych w skali kraju na ok. 900 mln zł⁷.

Reasumując, sposób ustalania osiągnięcia poziomu dla 2021 roku i kolejnych lat odnosi się do łącznej masy wytworzonych odpadów komunalnych (z wyłączeniem innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne), a nie do czterech ustawowo określonych frakcji odpadów komunalnych (papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła), jak to było w poprzednim okresie.

Jednocześnie warto zaznaczyć, że od tego roku i w latach kolejnych dla odpadów budowlanych i rozbiórkowych nie będą już wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami.

Do obliczeń stosuje się zasady oraz metody określone w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2019/1004 z 7 czerwca 2019 r.⁸ Natomiast w prawie polskim metodę, w oparciu o którą należy obliczyć wypełnienie obowiązków, wprowadza obecnie rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych⁹. Zastąpiło ono rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych¹⁰.

Zgodnie z przyjętym wzorem przygotowania do ponownego użycia i poziomów recyklingu (P) oblicza się jako procent stosunku dwóch danych: Mr do Mw. Mr oznacza łączną masę odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi, wyrażoną w Mg. Natomiast Mw to łączna masa wytworzonych odpadów komunalnych, również wyrażona w Mg.

Przy obliczaniu parametrów Mr i Mw należy brać pod uwagę odpady z grup 15 i 20, z wyjątkiem odpadów o ko-

dach 20 02 02 (gleba, ziemia i kamienie), 20 03 04 (szlamy ze zbiorników bezodpływowych) i 20 03 06 (odpady ze studzienek kanalizacyjnych), określonych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Do obliczenia uwzględnia się masę odpadów odebranych, bądź zebranych z terenu danej gminy w danym roku kalendarzowym zarówno przez gminę, jak i przez podmiot, m.in. ten, który ma podpisane umowy z właścicielami nieruchomości.

Aby usunąć ewentualne wątpliwości dotyczące sposobu obliczania wskaźników Mr i Mw oraz ujednoczyć postępowanie w tym zakresie, w dalszej części rozporządzenia z 2021 r. wprowadzono kilka szczegółowych rozwiązań. Masę odpadów odebranych bądź zebranych z terenu danej gminy powiększa się o masę bioodpadów komunalnych posegregowanych i poddanych recyklingowi u źródła. Podobnie należy obliczyć masę przy wskaźniku Mr.

Masę odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia rozumie się jako masę produktów końcowych, tj. po przejściu wszystkich niezbędnych czynności sprawdzania, oczyszczania i naprawy umożliwiających ponowne użycie bez dalszego sortowania i przetwarzania wstępnego.

Podobnie oblicza się masę odpadów komunalnych poddanych recyklingowi. Uwzględnia masę się odpadów wprowadzonych do procesu recyklingu, w wyniku którego odpady są powtórnie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje nie będące odpadami. Oznacza to, że masę ustala się już po przejściu wszystkich niezbędnych czynności sprawdzania, sortowania i innych czynności wstępnych mających na celu usunięcie materiałów i substancji, które nie są przedmiotem dalszego powtórnego przetwarzania.

Masę odpadów komunalnych poddanych recyklingowi oblicza się w momencie wprowadzania do procesu recyklingu. Do obliczania masy można uwzględnić masę odpadów powstałych po wyjściu z procesu sortowania w dwóch przypadkach: (1) o ile odpady po sortowaniu zostaną poddane recyklingowi, (2) o ile do wskaźnika Mw nie zostanie zaliczona masa tych materiałów i substancji, które wyodrębnione w procesie sortowania nie zostaną poddane procesowi recyklingu.

7 Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, s. 1, Druk nr 723, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=723>, dostęp: 27.02.2024 r.

8 Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2019/1004 z dnia 7 czerwca 2019 r. określająca zasady obliczania, weryfikacji i zgłaszania danych dotyczących odpadów zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE oraz uchylająca decyzję wykonawczą Komisji C(2012) 2384, Dz.U.UE.L.2019.163.66

9 Dz.U. poz. 1530; dalej jako: rozporządzenie z 2021 r.

10 Dz. U. poz. 2167.

3. Sprawozdawczość

Obowiązki sprawozdawcze ujęte w ustawie o utrzymaniu czystości zostały określone szeroko. Objęto nimi podmioty odbierające odpady komunalne z terenu danej gminy – zarówno te, w ramach gminnego systemu, jak również te odbierające odpady od właścicieli nieruchomości na podstawie umowy oraz podmioty zbierające odpady komunalne. W obecnie obowiązującym stanie prawnym zakres przedmiotowy tej regulacji jest dość precyzyjny i wskazuje na faktycznie zebrane odpady komunalne, a nie przejęte od innych firm zbierających odpady. W ten sposób informacje o zebranej masie odpadów nie powielają się w sprawozdaniach składanych przez podmioty uczestniczące w procesach zbiórki odpadów. Sprawozdanie składają również inne podmioty, takie jak prowadzący punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz prowadzący instalację komunalną. W przypadku tego ostatniego podmiotu, ustawodawca wprowadził rozwiązania odmienne, np. w zakresie częstotliwości przekazywania informacji, formy oraz adresatów – informacje przekazywane są odbierającemu odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub gminie.

Obowiązek sprawozdawczy powstaje z mocy samego prawa (*ex lege*). Oznacza to, że nie jest uzależniony od wcześniejszego wezwania do jego złożenia przez właściwy organ. Zobowiązany do złożenia sprawozdania ma sam zidentyfikować zakres obowiązku sprawozdawczego oraz termin, w jakim ma on zostać zrealizowany.

Sprawozdanie jest przekazywane za pomocą bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) do końca stycznia kolejnego roku, za cały rok poprzedni. Sprawozdania przekazywane są wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu ze względu na miejsce zbierania odpadów określone w zezwoleniu.

Nawet jeśli dany podmiot nie odbierał w ciągu roku odpadów z terenu gminy, wówczas jest zobowiązany do złożenia tzw. sprawozdania zerowego. W sprawie sygn. akt II SA/Wr 31/22 Sąd rozstrzygał kwestię, czy obowiązkiem sprawozdawczym objęty jest również podmiot, który, pomimo wpisu, nie rozpoczął prowadzenia działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych z terenu gminy. Sąd w zaznaczył, że w procesie wykładni przepisów art. 9n ust. 1 u.c.p.g. należy przyjąć, że obowiązkiem sprawozdawczym jest obciążony każdy podmiot, który według wpisu do rejestru działalności regulowanej jest podmiotem/przedsiębiorcą prowadzącym działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właści-

cieli nieruchomości, a nie tylko podmiot faktycznie odbierający takie odpady. Chociaż przywołane orzeczenie nie jest prawomocne, to co do meritum nawiązuje do stanowiska wyrażonego przez NSA, który również uznał, że nie ulega więc wątpliwości, że każdy przedsiębiorca wpisany do prowadzonego rejestru działalności regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości ma obowiązek składania sprawozdania niezależnie od tego, czy rzeczywiście w danym okresie odpady odbierał¹¹.

Ustalenie istnienia obowiązku składania sprawozdania ma istotne znaczenie, bowiem brak jego złożenia w terminie skutkuje nałożeniem kary. Dotyczy to również sprawozdania zerowego. Wysokość kary wysokości 100 zł za każdy dzień opóźnienia, nie więcej jednak niż za 365 dni¹².

Szczegółowo informacje objęte obowiązkiem sprawozdawczym wskazuje ustawa o utrzymaniu czystości. Jednym z elementów podlegających sprawozdawczości są dane o recyklingu, przygotowaniu do ponownego użycia, które następnie pozwolą ustalić realizację obowiązków w tym zakresie nałożonych na gminę.

Otrzymane dane ze sprawozdań, jak również posiadane przez gminę dane stanowią następnie podstawę do przygotowania sprawozdania przez gminę. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany do sporządzania rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za rok poprzedni do końca marca kolejnego roku.

Sprawozdanie to zawiera m.in. informacje o osiągniętych poziomach przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych czy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

W myśl artykułu 9q ust. 4 ustawy o utrzymaniu czystości, niezłożenie sprawozdania jest równoznaczne z niewykonaniem obowiązków dotyczących m.in. osiągnięcia poziomów do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania.

Sprawozdanie przekazywane jest następnie marszałkowi województwa, który je weryfikuje. W przypadku, gdy stwierdzi, że nie zostało przygotowane rzetelnie, wzywa organ do uzupełnienia lub poprawy. W przypadku pierw-

11 Wyrok NSA z dnia 4 października 2017 r., sygn. akt II OSK 2321/16, www.orzeczenia.nsa.gov.pl; dostęp: 02.04.2024r.

12 Por. art. 9xaa pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości.

szego wezwania – termin na uzupełnienie wynosi 30 dni, a w przypadku każdego kolejnego - 14 dni.

Należy zwrócić uwagę na tezę sformułowaną w wyroku WSA w Rzeszowie¹³, zgodnie z którą żądanie wszczęcia postępowania o przywrócenie terminu do złożenia sprawozdania jest niedopuszczalne. Zdaniem Sądu, niedopuszczalność wynika „nie z faktu, że termin materialnoprawny z art. 9nb ust. 2 ww. ustawy nie podlega przywróceniu w trybie art. 58-59 k.p.a., lecz jest konsekwencją nieistnienia w przepisach prawa materialnego sprawy administracyjnej, której przedmiotem mogłoby być przywrócenie terminu do złożenia sprawozdania rocznego, o którym mowa w art. 9nb ust. 1 ww. ustawy (art. 1 pkt 1-2 k.p.a.)”.

Brak złożenia sprawozdania przez gminę w terminie również spowoduje nałożenie kary. Jej wysokość jest uzależniona od przekroczenia terminu i wynosi 100 zł za każdy dzień nie dłużej niż za 365 dni¹⁴.

W sytuacji, gdy dane zawarte w sprawozdaniu wskazują na brak osiągnięcia poziomów przygotowania do ponownego użycia lub poziomów recyklingu, marszałek kieruje zawiadomienie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

4. Kara za nieosiągnięcie poziomów

Niewypełnienie ustawowo określonych obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami podlega karze. W szczególności dotyczy to nieosiągnięcia w danym roku poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Choć karę oblicza się dla każdego z obowiązków oddzielnie, to sposób jej obliczenia jest taki sam.

W myśl art. 9x ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości karę oblicza się jako iloczyn jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych na składowisku¹⁵ i brakującej masy odpadów komunalnych wyrażonej w Mg, wymaganej do osiągnięcia odpowiedniego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych lub ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Analiza ustawy prowadzi do wniosku, że karze finan-

sowej podlegają gminy w przypadku niewywiązania się w wymienionych wyżej obowiązków (choć równie w tym wypadku sytuacja jest bardziej złożona). Niewątpliwie to na gminy zostały w pierwszej kolejności nałożone ustawowe obowiązki, to w pewnych sytuacjach, odpowiedzialność finansową ponoszą również inne podmioty, do których należą przedsiębiorcy odbierający odpady na podstawie umowy.

Regulacje w tym zakresie zawarte są w oddzielnych przepisach ustawy o utrzymaniu czystości. Z art. 9g tej ustawy wynika jednoznacznie, że również podmiot odbierający odpady komunalne jest obowiązany do osiągnięcia w danym roku kalendarzowym w odniesieniu do masy odebranych przez siebie odpadów komunalnych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Obowiązki zostały ukształtowane na takim samym poziomie jak dla gminy.

Kolejne regulacje ustawy o utrzymaniu czystości (art. 9x ust. 2 ustawy) stanowią, że przedsiębiorca, który nie wykonuje powyższego obowiązku podlega karze pieniężnej, obliczonej odrębnie dla wymaganego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Podsumowując, przywołane regulacje wskazują, że do poniesienia odpowiedzialności finansowej, konieczne jest łączne spełnienie następujących warunków: (1) przedsiębiorca odbiera odpady komunalne na podstawie umowy z właścicielem nieruchomości, (2) przedsiębiorca nie osiągnął w danym roku kalendarzowym w odniesieniu do masy odebranych przez siebie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami.

Kwestia niewywiązania się z ustawowych obowiązków stała się przedmiotem coraz liczniejszego orzecznictwa sądów administracyjnych w tym zakresie. W jednym z orzeczeń sąd przypominał, odpowiedzialność przedsiębiorcy za osiągnięcie wyników z przepisów poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych jest jego indywidualną odpowiedzialnością, niezależną od tego, czy w gminie udało się ostatecznie osiągnąć wymagany poziom¹⁶. Co oznacza, że poniesie on odpowiedzialność finansową nawet w sytuacji, gdy w gminie ustawowe poziomy zostały osiągnięte.

W innej sprawie sąd zauważył, że podmiot, który podejmuje się prowadzenia tego rodzaju działalności powinien być również świadomy konsekwencji wynikających z ustawy za niedochowanie poziomów recyklingu, a jeśli

13 Wyrok WSA w Rzeszowie z 10.03.2020 r., sygn. akt II SA/Rz 1233/19, www.orzeczenia.nsa.gov.pl; dostęp: 02.04.2024r.

14 Por. art. 9z ust. 1 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości.

15 Określona w przepisach wydanych na podstawie art. 290 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

16 Por. wyrok WSA w Gdańsku z dnia 18 października 2023 r., sygn. akt: II SA/Gd 365/23, orzeczenie nieprawomocne, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>; dostęp: 27.02.2024 r.

chce uniknąć kary, musi w taki sposób zorganizować swoje przedsiębiorstwo, aby uzyskać wymagany poziom recyklingu¹⁷. W kolejnej sprawie sąd wskazał, że z obowiązku osiągnięcia tych poziomów nie zwalnia przedsiębiorcę fakt podpisania umowy jedynie na odbiór odpadów komunalnych zmieszanych¹⁸, co w praktyce znacznie utrudnia osiągnięcie ustawowych poziomów w zakresie recyklingu i ponownego użycia.

W sytuacji, gdy podmiot odbierający odpady na podstawie umowy nie osiągnie określonych ustawą poziomów, wówczas karę oblicza gmina, w oparciu o dane otrzymane w sprawozdaniach. Kara nakładana jest w drodze decyzji administracyjnej. Podmiot ukarany jest obowiązany uiścić tę karę w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu kary stała się ostateczna.

Do kar pieniężnych stosuje się również przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, z tym że – w zależności od przypadku – uprawnienia organów podatkowych przysługują organowi wykonawczemu gminy oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Druga sytuacja dotyczy odbioru odpadów z nieruchomości zamieszkałych, czyli tych będących w gminnym systemie. Analizę dopuszczalnych rozwiązań prawnych należy rozpocząć od stwierdzenia, że ustawa o utrzymaniu czystości nie odnosi się w żaden sposób do kwestii możliwości włączenia innych podmiotów do ponoszenia konsekwencji finansowych w przypadku nieosiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu. Skoro z ustawy nie wynika możliwość rozszerzenia odpowiedzialności finansowej na inne podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości w ramach systemu gminnego, stąd odpowiedzi na takie pytanie należy poszukać w przepisach innych ustaw.

W pierwszej kolejności uwagę zwraca orzecznictwo KIO, które opowiedziało się za włączeniem przedsiębiorcy odbierającego odpady komunalne z terenów zamieszkałych do odpowiedzialności finansowej.

Swoje stanowisko wyjaśniło odwołując się do ustawowego wymogu, w myśl którego gmina ma obowiązek powierzyć przedsiębiorcy wykonywanie zadania odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Powinna to zrobić w drodze przetargu (choć obecnie można zawierać również umowy in house), ale powinna też mieć możliwość zapewnienia sobie prawidłowej realizacji tych usług. To sposób ich wykonywania w znacznej części wpływa na wypełnienie przez

gminę poziomów wyznaczonych dla selektywnej zbiórki i osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu.

Z orzeczenia KIO wynika również, że w umowie zawartej z przedsiębiorcą odbierającym odpady wyłonionym w drodze przetargu, jak i w przypadku udzielenia zamówienia publicznego udzielonego w trybie in house¹⁹, gmina może zapisać, że podmioty te mają obowiązek osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, a w przypadku ich nieosiągnięcia – obciążyć wykonawców karami. Jednakże, na co wskazało KIO i co warto podkreślić, nie należy tej sytuacji traktować jak „przeniesienia” ustawowego obowiązku.

Według KIO, chociaż w ustawie o utrzymaniu czystości nie wprowadzono zakazu umownego uregulowania odpowiedzialności wykonawców za osiągnięcie poziomów recyklingu, za które ustawowo odpowiada gmina, to zastrzeżenie kar umownych stanowi dopuszczalny na mocy kodeksu cywilnego²⁰ sposób wyegzekwowania od wykonawcy wypełnienia tego zobowiązania. KIO podkreśliła również, że nie sposób również twierdzić, jakoby takie uregulowanie (tj. zobowiązanie do osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu) stanowiło ułożenie stosunku prawnego o treści lub celu sprzecznym z kodeksem cywilnym lub zasadami współżycia społecznego, a więc nie wykracza poza granice zasady swobody kontraktowej stron wynikającą z art. 353¹ k.c. (wyroki KIO z dnia 29 listopada 2012 r., KIO 2544/12 i wyroku KIO z dnia 29 maja 2013 r., KIO 1125/13.).

KIO przypominała, że zamawiającemu nie można odmówić prawa do ukształtowania stosunku prawnego w taki sposób, aby nałożyć na wykonawcę wyłonionego w trybie postępowania o zamówienie, obowiązek uzyskania odpowiednich poziomów recyklingu i zapewnienia sobie w ten sposób prawidłowej realizacji usług. Poprzez takie zobowiązanie o charakterze kontraktowym, gmina nie wyzbywa się ciężającej na niej odpowiedzialności, wynikającej z mocy prawa. Zobowiązanie wykonawcy do dbałości o osiągnięcie odpowiednich poziomów recyklingu, nie może być, zdaniem KIO, traktowane jako przeniesienie obowiązku nałożonego przez ustawy na gminę²¹.

W orzecznictwie KIO można odnaleźć dużo dalej idące stanowisko, w myśl którego gmina nie tylko powinna, lecz wręcz jest zobowiązana w kontekście wypełniania zobowiązań ustawowych dotyczących poziomów odzysku i recyklingu podejmować takie działania, aby w sposób rzetelny i gospodarny wydatkować środki publiczne²². Niezadbanie przez gminę zastrzeżenia wobec wykonawcy

17 Por. wyrok WSA w Łodzi z dnia 19 stycznia 2024 r., sygn. akt: II SA/Łd 897/23, orzeczenie nieprawomocne, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>; dostęp: 27.02.2024 r.

18 Por. wyrok WSA w Szczecinie z 27 lutego 2020 r., sygn. akt II SA/Sz 994/19 oraz wyrok NSA z dnia 7 października 2020 r., sygn. akt: II OSK 1627/20, oddalający skargę kasacyjną od wyroku WSA w Szczecinie, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>; dostęp: 28.02.2024 r.

19 Na zasadach i w trybie art. 67a ust. 1 pkt 12 ustawy z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.

20 Na mocy art. 483 § 1 ustawy z dnia 23.04.1964 r. Kodeks cywilny.

21 Wyrok KIO z dnia 15 kwietnia 2013 r., KIO 771/13, LEX nr 1313634.

22 Wyrok KIO z dnia 20 listopada 2023 r., KIO 3247/2023, LEX nr 3653498.

dochodzenia kar umownych odpowiadających wysokości administracyjnoprawnym karom pieniężnym, które sama poniesie, jak stwierdza KIO, należałoby poczytać za udzielenie takiego zamówienia w sposób niezapewniający odpowiednio: po pierwsze – najlepszej jakości usługi, pomimo że jest to uzasadnione charakterem tego zamówienia, w ramach środków, które może przeznaczyć na jej realizację, po drugie – uzyskania najlepszych efektów, w tym społecznych, środowiskowych oraz gospodarczych, pomimo że są one możliwe do osiągnięcia, w stosunku do poniesionych nakładów. Zdaniem KIO, takie zachowanie należy uznać wprost sprzeczne z art. 17 ust. 1 odpowiednio pkt 1 i 2 ustawy p.z.p.²³

Zawieszenie wykonania kary

Możliwość zawieszenia kary została przewidziana w art. 9z ustawy o utrzymaniu czystości. Znajduje ona zastosowanie tylko do kar pieniężnych wymierzanych gminom za nieosiągnięcie wymaganych poziomów w dwóch sytuacjach:

1. przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne (art. 9z ust. 2),
2. przygotowania odpadów komunalnych do ponownego użycia i recyklingu, ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz składowania (art. 9z ust. 2a).

Warunkiem koniecznym do zastosowania przepisów jest złożenie wniosku o zawieszenie zapłaty kary pieniężnej przez organ wykonawczy gminy (związku międzygminnego). Samo złożenie wniosku pozostawiono ocenie organu. Wniosek należy udokumentować poprzez wskazanie działań naprawczych podjętych przez gminę zmierzających do usunięcia przyczyn nałożenia tej kary.

Wniosek składa się do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, który rozstrzyga w przedmiocie zawieszenia zapłaty kary. Użycie w artykule wyrażenia „może zawiesić” wskazuje, że ustawodawca pozostawił określony margines swobody w zakresie rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku. Jeżeli go uwzględni, zawiesza zapłatę kary pieniężnej na okres konieczny do podjęcia działań naprawczych, który nie może być dłuższy niż 5 lat.

Zdaniem WSA w Warszawie z treści przepisów jasno wynika, że najpierw musi zapaść decyzja o nałożeniu kary pieniężnej, a dopiero kiedy decyzja ta stanie się ostateczna

możliwe jest wszczęcie przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska postępowania w sprawie zawieszenia zapłaty orzeczonej kary pieniężnej²⁴. Wniosek złożony przed wydaniem decyzji został uznany za złożony przedwcześnie, co spowodowało wydanie przez WIOŚ postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania.

W doktrynie można spotkać bardziej liberalne stanowisko, w myśl którego dopuszczalne jest złożenie wniosku jeszcze zanim kara zostanie nałożona (tj. nie zostanie wydana decyzja o nałożeniu kary albo zanim decyzja o nałożeniu kary stanie się ostateczna)²⁵. Zdaniem Autorów komentarza, nie widać przekonujących argumentów, które by się sprzeciwiały takiemu rozwiązaniu.

Okres zawieszenia kary może zakończyć się dwojako:

1. zostaną usunięte przyczyny nałożenia kary pieniężnej – wówczas wojewódzki inspektor wydaje decyzję o umorzeniu kary, albo
2. nie zostaną usunięte przyczyny nałożenia kary pieniężnej – wtedy wojewódzki inspektor decyzją stwierdza obowiązek uiszczenia kary wraz z odsetkami za zwłokę naliczanymi za okres zawieszenia.

Z jakich środków można opłacić karę?

Konsekwencją nieosiągnięcia przez gminę wymaganych poziomów ponownego użycia i recyklingu jest kara administracyjna. W związku z tym powstaje pytanie czy gmina może pokryć koszty nałożonej kary z otrzymanych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi?

Przed wszystkim zaznaczyć trzeba, że w myśl art. 6r ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Następnie, ustawodawca jednoznacznie określił przeznaczenie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Wskazał te zadania, które gmina obowiązkowo musi pokryć z opłat za gospodarowanie odpadami (np. pkt 1) odbieranie, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych – art. 6r ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości) oraz te zadania, które fakultatywnie mogą być opłacone przez gminę (np. ust. 2aa – koszty utworzenia i utrzymania punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami).

24 WSA w Warszawie z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt IV SA/Wa 1769/17, www.orzeczenia.nsa.gov.pl, dostęp: 2.04.2024 r.

25 D. Danecka, W. Radecki [w:] D. Danecka, W. Radecki, Utrzymanie czystości i porządku w gminach. Komentarz Lex/el, Warszawa 2023, art. 9(ze).

23 Wyrok KIO z dnia 13 czerwca 2022 r., KIO 1118/22, LEX nr 3399642.

Ponadto ustawodawca zaznaczył, że dochodu gminy z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie można przeznaczyć na inny cel jak ten związany wyłącznie z gospodarką tymi odpadami.

W ocenie RIO w Gdańsku przywołane wyżej regulacje prawne powinny być interpretowane w sposób ścisły, co oznacza dopuszczalność pokrywania m.in. ww. kosztów obsługi administracyjnej funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 2a pkt 3 ustawy), lecz tylko takich, które są bezpośrednio związane z tym systemem. Zdaniem tej Izby, koszty obsługi administracyjnej systemu gospodarowania odpadami obejmują koszty bieżące, tj. przykładowo koszty materiałów i sprzętu biurowego, koszty sprzętu informatycznego, telekomunikacyjnego, koszty windykacji i egzekucji opłat za gospodarowanie odpadami, koszty osobowe dotyczące stanowisk pracy związanych ściśle z obsługą systemu gospodarowania odpadami komunalnymi itp.²⁶

Przywołane regulacje prawne doprowadziły RIO do wniosku, że nie ma podstaw, aby pokrywać z ww. opłat kosztów, które są skutkiem braku realizacji przez gminę określonych wymogów wynikających z przepisów ww. ustawy. Koszty te zostały uznane, nie tyle za związane z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w rozumieniu ww. przepisów art. 6r ustawy, lecz jako ściśle powiązane z nieosiągnięciem wymaganego poziomu recyklingu odpadów²⁷.

Izba przypomina swoje poprzednie stanowisko, w którym również wypowiedziała się o wydatkach dopuszczalnych w ramach obsługi administracyjnej systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Uznała wówczas, że są to wszelkie czynności związane z zarządzaniem tym systemem, w tym czynności wchodzące w zakres obowiązków związanych ze składaniem przez mieszkańców deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, z wydawaniem decyzji administracyjnych czy windykacją opłat²⁸.

5. Podsumowanie

Ogólna ocena wywiązywania się gmin z realizacji usta-

26 RIO Gdańsk, 2022-08-29, sygn. RP.0441/88/46/1/2022; <https://serwisy.gazetaprawna.pl/samorząd/artykuły/8610138,recykling-wskazniki-recyklingu-opłata-smieciowa-recykling-smieci.html>, dostęp: 02.04.2024 r.

27 Tamże.

28 Pismo RIO z dnia 12 marca 2020 r. (znak RP.0441/28/13/1/2020); źródło: <http://bip.gdansk.rio.gov.pl>.

wowych obowiązków w zakresie osiągnięcia poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych jest utrudniona, bowiem powinna uwzględniać zmiany stanu prawnego, jaki nastąpił na początku obecnej dekady. W myśl obecnie obowiązujących regulacji, gminy w 2021 r. obowiązane były osiągnąć co najmniej 20% poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Z zawartych w sprawozdaniu przygotowanym przez IOŚ-PIB danych pochodzących z 2 392 gmin wynika, że wymagany poziom osiągnęło 2 352 gmin, co stanowiło ponad 98% gmin ujętych w sprawozdaniach. Następnie 43% wszystkich gmin (czyli 1 024 gmin) osiągnęło poziomy w przedziale 20-30%. Największą liczbę gmin o najwyższych osiągniętych poziomach odnotowano dla województwa lubelskiego, łódzkiego i kujawsko-pomorskiego. W rezultacie, w oparciu o dane złożone przez marszałków województw, zdaniem IOŚ-PIB, poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych wyniósł 28% w 2021 r.²⁹

Natomiast z danych dostępnych w GUS za 2021 r. wynika, że osiemnaście gmin uzyskało ponad 90% poziom selektywnej zbiórki wobec wszystkich zebranych i odebranych odpadów, natomiast w trzech gminach zebrano selektywnie poniżej 10% odpadów³⁰. W kolejnym roku do dwudziestu trzech wzrosła liczba gmin, które uzyskały ponad 90% poziom selektywnej zbiórki wobec wszystkich zebranych i odebranych odpadów. Natomiast liczba gmin, w których zebrano selektywnie poniżej 10% odpadów nie zmieniła się³¹.

Za rok 2023 r. nie są jeszcze dostępne dane. Jednak powyższe informacje wskazują, że ilość selektywnie zebranych odpadów jest bardzo zróżnicowana w poszczególnych powiatach i gminach i zależy w dużym stopniu od tego, jak został zorganizowany przez władze lokalne system zbierania tego typu odpadów. Natomiast dane za 2020 r., czyli sprzed zmiany stanu prawnego, pokazują inny stan: za 2020 r., w 831 gminach z 11 województw nie

29 Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy, Sprawozdania marszałków województw realizacja zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi w 2021 r., s. 72-3, link: <https://ios.edu.pl/wp-content/uploads/2023/12/sprawozdania-marszalkow-wojewodztw-z-realizacji-zadan-z-zakresu-gospodarowania-odpadami-komunalnymi-w-2021-r-v006a.pdf>, dostęp: 02.04.2024 r.

30 GUS, Analizy statystyczne. Ochrona środowiska 2022, s. 159; https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5484/1/23/1/ochrona_srodowiska_2022.pdf; dostęp: 02.04.2024 r.

31 GUS, Analizy statystyczne. Ochrona środowiska 2023, s. 158; <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ochrona-srodowiska-2023,1,24.html>, dostęp: 02.04.2024 r.

osiągnięto w 2020 r. wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, a w 92 gminach nie wypełniono obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania³². Zmiana ustawy o utrzymaniu czystości w zakresie poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu znacząco zatem zmieniła sytuację w gminach.

Obniżenie od roku 2021 r. poziomów ustawowych pozwoliło znacznie większej liczbie gmin na wywiązanie się z obowiązków. Przynajmniej na krótki czas dało również możliwość na podjęcie dodatkowych działań w zakresie usprawnienia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, a w szerszym ujęciu – gospodarowania odpadami komunalnymi.

Wzrastające w kolejnych latach skokowo poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu nałożone na gminy ciągle będą stanowić wyzwania organizacyjne. Warto jeszcze raz przypomnieć, że od 2021 r. gminy są obowiązane osiągnąć poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej: 25 proc. wagowo - za rok 2022, 35 proc. wagowo - za rok 2023, 45 proc. wagowo - za rok 2024, 55 proc. wagowo - za rok 2025, aż do 65 procent za 2035 i każdy kolejny rok.

Skala problemów, z jakimi borykają się samorzady gminne w wypełnianiu ustawowych obowiązków osiągnięcia poziomów ponownego użycia oraz recyklingu wskazuje na coś więcej niż tylko brak dbałości gmin w wypełnianiu prawnego obowiązku. Wydaje się, że obecny stan powinien stać się przyczyną szerszej refleksji na temat całego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w kontekście budowania podstaw gospodarki o obiegu zamkniętym. Umożliwi to kompleksową diagnozę przyczyn istniejącego stanu rzeczy, ale przede wszystkim przygotowanie niezbędnych zmian w prawie, jakie należy podjąć, aby doprowadzić do dobrych kierunkowych zmian.

32 <https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/poziom-recykling-w-gminach-w-2020-r-dane-wios-kary-pieniezne-12969.html>, dostęp: 02.04.2024 r.

Bibliografia:

Danecka D., Radecki W., [w:] D. Danecka, W. Radecki, Utrzymanie czystości i porządku w gminach. Komentarz Lex/el, Warszawa 2023, art. 9(ze)

GUS, Analizy statystyczne. Ochrona środowiska 2022, s. 159; https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5484/1/23/1/ochrona_srodowiska_2022.pdf

GUS, Analizy statystyczne. Ochrona środowiska 2023, s. 158; <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ochrona-srodowiska-2023,1,24.html>
Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy, Sprawozdania marszałków województw realizacja zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi w 2021 r., s. 72-3, link: <https://ios.edu.pl/wp-content/uploads/2023/12/sprawozdania-marszalkow-wojewodztw-z-realizacji-zadan-z-zakresu-gospodarowania-odpadami-komunalnymi-w-2021-r-v006a.pdf>

Pismo RIO z dnia 12 marca 2020 r. (znak RP.0441/28/13/1/2020); źródło: <http://bip.gdansk.rio.gov.pl>.

Orzeczenia:

Wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt IV SA/Wa 1769/17, www.orzeczenia.nsa.gov.pl.

Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 18 października 2023 r., sygn. akt: II SA/Gd 365/23, orzeczenie nieprawomocne, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>.

Wyrok WSA w Łodzi z dnia 19 stycznia 2024 r., sygn. akt: II SA/Łd 897/23, orzeczenie nieprawomocne, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>.

Wyrok WSA w Szczecinie z 27 lutego 2020 r., sygn. akt II SA/Sz 994/19, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>.

Wyrok WSA w Rzeszowie z 10.03.2020 r., sygn. akt II SA/Rz 1233/19, www.orzeczenia.nsa.gov.pl

Wyrok NSA z dnia 7 października 2020 r., sygn. akt: II OSK 1627/20, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>.

Wyrok NSA z dnia 4 października 2017 r., sygn. akt II OSK 2321/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>.

Wyrok KIO z dnia 15 kwietnia 2013 r., KIO 771/13, LEX nr 1313634.

Wyrok KIO z dnia 20 listopada 2023 r., KIO 3247/2023, LEX nr 3653498.

Wyrok KIO z dnia 13 czerwca 2022 r., KIO 1118/22, LEX nr 3399642.

Strony internetowe:

[https://www.money.pl/gospodarka/skutki-imple-
mentacji-systemu-kaucyjnego-dla-samorzadow-
-6817563740978016a.html](https://www.money.pl/gospodarka/skutki-implementacji-systemu-kaucyjnego-dla-samorzadow-6817563740978016a.html)

[https://serwisy.gazetaprawna.pl/samorzad/artykuly/
8610138,recykling-wskazniki-recyklingu-oplata-smiecio-
wa-recykling-smieci.html](https://serwisy.gazetaprawna.pl/samorzad/artykuly/8610138,recykling-wskazniki-recyklingu-oplata-smiecio-
wa-recykling-smieci.html)

[https://www.portalsamorzadowy.pl/gospodarka-komu-
nalna/gminy-nie-radza-sobie-ze-smieciami-wymagane-
-poziomy-recykling-osiagna-nieliczne,497842.html](https://www.portalsamorzadowy.pl/gospodarka-komu-
nalna/gminy-nie-radza-sobie-ze-smieciami-wymagane-
-poziomy-recykling-osiagna-nieliczne,497842.html)

[https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/poziom-
-recykling-w-gminach-w-2020-r-dane-wios-kary-pienie-
zne-12969.html](https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/poziom-
-recykling-w-gminach-w-2020-r-dane-wios-kary-pienie-
zne-12969.html)

Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego powstał w 2015 r.
Jest państwową jednostką budżetową podległą MSWiA.
Działa na rzecz dalszej profesjonalizacji samorządu terytorialnego i administracji publicznej.

Opinie i analizy NIST, ul. Zielona 18, Łódź 90-601
Sekretariat tel. +48 42 633 10 70
e-mail: sekretariat@nist.gov.pl